

Jordi Julià

Les raons de Will

Premi València
Alfons el Magnànim
de Poesia

Hi ha en els mots que he signat un testament
del que he heretat, del que en herència llege.
Només amb les tres lletres del meu nom
i els quatre gestos per escriure Will,
la meua voluntat pot demostrar
la plena determinació que tinc
a l'hora d'expressar tot el que vull,
els anhels i els desitjos del futur,
allò que em cou per dins i que m'excita,
i em fa morir de set a un pam de l'aigua.

*Not marble nor the gilded monuments
Of princes shall outlive this pow'rful rhyme,
But you shall shine more bright in these contents
Than unswept stone, besmeared with sluttish time.
When wasteful war shall statues overturn,
And broils root out the work of masonry,
Nor Mars his sword nor war's quick fire shall burn
The living record of your memory.*

WILLIAM SHAKESPEARE, *Sonnets* (LV)

Homer és un nom, Shakespeare poca cosa més, i tenim la certitud que res d'ells no ens manca per a endinsar-nos inacabablement en l'essència de llurs creacions. Dant mateix, a l'extrem de la paradoxa, quin miracle d'impersonalització, quina habilitat suprema per purificar-se l'autor en ell mateix com a protagonista de la seva tragèdia, fent-nos sentir que aquell *io* tan repetit, tan existent, tan present, no és més que cadascun de nosaltres mateixos, nostre el seu amor i la seva ira, el seu èxtasi i la seva contemplació i la seva salut.

CARLES RIBA, ...*Més els poemes*

I

No sé per què llegiu els meus sonets,
si no són més que simples provatures,
exercicis grollers d'enginy barat.
Si pogués us faria tancar els llibres:
que us tornin els diners que us han costat,
i caigui un malefici als editors
per haver profanat el meu voler.
Diuen que són d'amor, i el sentiment
és prou apassionat i exagerat
perquè us sembli veraç, pel que en sabeu,
però són d'un desig no correspost,
un fet que encara us sembla més dramàtic
i fa que compartiu més temps amb ells
rebolcant-vos al llot de la immundícia,
creient que algú com jo s'hi ha arrossegat.
Llevat de les versions dels mals cronistes,
no sabeu res del cert d'aquell qui he estat,
per què o per qui ha bullit la meva sang,
i ara que ja és quallada i sublimada
quedaré com la imatge en algun llibre.
Qui soc jo? Un no-res, una ombra vana.
Un nom donat per mort quan mor l'abril
que no rebrotarà amb la primavera.

No seré ni tan sols aquell espectre
que apareix al seu fill clamant justícia,
ni un somni esbojarrat de ple solstici.
Visc en uns llimbs innocus i esblaimats
que són els de l'oblit o els de la glòria,
segons qui és que els habita o qui el recorda
des del món que ha deixat per no tornar.
Soc una forma etèria, un esperit,
un Ariel amb passat de Caliban
obedient al servei d'un Pròsper múltiple
—divers, canviant, complex, contradictori—
que contempla o llegeix allò que he escrit,
que em crea, m'imagina i em fa dir
allò que creu que jo pensava i deia,
i del qual tots plegats en formeu part.
Qui soc?, però, qui he estat?, no ho sap ningú,
i ni tan sols si exhumen els meus ossos
hi trobaran les restes del meu ésser—
com Yorick no era Yorick ni el seu crani.
Aquells versos gravats damunt la làpida,
¿els vaig fer posar jo o bé són pòstums?
Us diria, si el temps no fos absent
i jo no fos un gra suspès de sorra
dins de la buidor vítria d'un rellotge,
«Ja no ho recordo bé, fa tant de temps...».
Les paraules que em vetllen el repòs
maleeixen qui em mogui la despulla
i trepitgi la pols allà tancada.
I tothom, tanmateix, des de fa segles,

s'aventura a predir com vaig ser jo,
si era un home ambiciós o bé un mal pare,
per què vaig deixar Stratford-upon-Avon
i em vaig despreocupar de dona i fills,
enlluernat per la ciutat libèrrima.
Què importa si abocat al meu final
vaig deixar un llit d'herència, i no el millor,
a qui vaig desitjar i em va fer home
quan era massa jove per saber
què faria de bo, què era l'Amor.
Alguns no volen creure que he estat jo
qui ha escrit més de trenta obres de teatre,
diuen que vaig tenir negres a sou,
i accepten de bon grat els centenars,
milers, d'obres del Fènix dels Enginyers.
Fins i tot han dubtat que el meu llegat
l'hagués pogut compondre sense ajuda,
però en canvi altres homes, ells tots sols,
sí que van ser capaços del que em neguen...
Hi ha qui ha escrit que jo no era més que un nom,
o un simple home de palla que amagava
un noble temorós de tota crítica
o una trama d'autors d'estil divers,
i per això les meves peces són
estranyes, diferents i inesperades.
Doncs bé, i això què importa? És clar que sí
que jo m'he endut la fama. I ara què,
si no soc amb vosaltres per gaudir-ne?
Allò que val la pena són les obres,

que es muntin en escena, any rere any,
que hi hagi personatges que revisquin,
que continueu creient la humiliació
de qui reclama un tros de carn humana,
l'extrem amor gelós d'aquell que estima,
i la passió prohibida que assassina,
l'ambició sense límits i insensata,
la culpa a les mans roges per la sang,
el dubte entre l'herència i la venjança
i els actes arrauxats que lleguen regnes.
Al capdavant, tothom se sap el conte
que, entre fúria i soroll, explica un boig,
perquè estem fets del fang dels nostres somnis.
Un moment jo hauré estat aquestes màscares,
tants homes, tantes dones, i vosaltres,
que els heu volgut reviure als vostres ulls.
Això no ho dic perquè vaig fer d'actor,
sinó perquè en algun moment que els veia
de tinta fresca, en vers, sobre el paper,
també els sentia a dins, m'hi transformava,
i era jo i era molts a cada instant.
Era un sortir de mi, un viure intens,
era un entrar convuls dins de l'entranya
per treure'n pensaments que no sentia
i sentir pensaments no imaginats,
encara amb els dits foscos, molls de tinta.
Aquests instants, però, duraven poc,
calia retornar al carrer enfangat,
a les tavernes de disbauxa bàquica,

als llits humits, estrets i solitaris,
al neguit quan t'enfoneses en la pena,
i enveges, i no creus que valguis res.
Per tornar l'endemà a buscar diners
i un lloc per estrenar una nova peça,
per notar aquell rau-rau rere el teló,
i escoltar aquell silenci d'atenció,
tot sentint les rialles, la tristesa,
i l'esclat esperat d'aplaudiments,
al final, quan ja pots tornar a ser tu,
encara amb el vestit i el gest d'un altre—
que és un verí que prens i que t'embriaga.
El públic ha canviat, i també els usos:
tan aviat som cridats per actuar
a davant de la reina, com prohibeixen
les obres que estrenem, i allò que diuen,
mentides i impostures d'escenari,
vetllant per la moral i el bon criteri.
Potser és que no encaixem amb el poder
—disposat a mentir, prohibir i matar—,
o el món és massa nou per adonar-se'n
i no s'agrada prou dins del mirall
que li mostra el teatre i l'estratègia.
Benvinguts, benvingudes al teatre,
prepareu-vos per veure davant vostre
personatges que, amb cara i nom exòtic,
creureu que se us assemblen quan exulten,
quan riuen i sofreixen, si enfolleixen
i ho tenen tot perdut o ho tenen clar,

i accepteu contemplar, no sense enuig—
com l'altre que us sabeu sota la pell,
quan el reconeixeu just al davant
en el màgic espai d'un escenari.
Gràcies per l'atenció que ens oferiu.
Ja està tot llest. Comença la comèdia.